Heltai Jenő

Szabadság

Tudd meg: szabad csak az, akit
Szó nem butít, fény nem vakít,
Se rang, se kincs nem veszteget meg,
Az, aki nyíltan gyűlölhet, szerethet,
A látszatot lenézi, meg nem óvja,
Nincs letagadni, titkolni valója.

Tudd meg: szabad csak az, kinek
Ajkát hazugság nem fertőzi meg,
Aki üres jelszókat nem visít,
Nem általat, nem igér, nem hamisít.
Nem alkuszik meg, hű becsületéhez,
Bátran kimondja, mit gondol, mit érez.
Nem nézi azt, hogy tetszetős-e,
Sem azt, kinek ki volt, és volt-e őse,
Nem bámul görnyedőn a kutyabőrre
S embernek nézi azt is, aki pőre.

Tudd meg: szabad csak az, aki
Ha neve nincs is, mégis valaki,
Vagy forró, vagy hideg, de sose langyos,
Tüzet fölöslegesen nem harangoz,
Van mindene, ha nincs is semmije,
Mert nem szorul rá soha senkire.
Nem áll szemébe húzott vaskalappal,
Mindég kevélyen szembenéz a Nappal,
Vállalja azt, amit jó társa vállal,
És győzi szívvel, győzi vállal.
Helyét megállja mindég, mindenütt,
Többször cirógat, mint ahányszor üt,
De megmutatja olykor, hogy van ökle...
Szabad akar maradni mindörökre.

Szabadság! Ezt a megszentelt nevet
Könnyelműen, ingyen ajkadra ne vedd!
Tudd meg: szabad csak az, aki
Oly áhítattal mondja ki,
Mint istenének szent nevét a jó pap.
Szabad csak az, kit nem rettent a holnap.
Ínség, veszély, kín meg nem tántorít
És lelki béklyó többé nem szorít.

Hiába őrzi porkoláb s lakat,
Az sose rab, ki lélekben szabad.
Az akkor is, ha koldus, nincstelen,
Gazdag, hatalmas, mert bilincstelen.
Ez nem ajándék. Ingyen ezt nem adják,
Hol áldozat nincs, nincs szabadság.
Ott van csupán, ahol szavát megértve
Meghalni tudnak s élni mernek érte.

De nem azért dúlt érte harc,
Hogy azt csináld, amit akarsz,
S mindazt, miért más robotolt,
Magad javára letarold,
Mert szabadabb szeretnél lenni másnál.
A szabadság nem perzsavásár.
Nem a te árud. Milliók kincse az,
Mint a reménység, napsugár, tavasz,
Mint a virág, mely dús kelyhét kitárva
Ráönti illatát a szomjazó világra,
Hogy abból jótestvéri jusson
Minden szegénynek ugyanannyi jusson.
Míg több jut egynek, másnak kevesebb,
Nincs még szabadság, éget még a seb.
Amíg te is csak másnál szabadabb vagy,
Te sem vagy még szabad, te is csak...
Gyáva rab vagy.

1945. május 1.